

การศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพด้วย เครื่องมือทางสาธารณสุข

กิจการประเภทการล้าง การอบ การรม การสะสมยางดิบ

นายสมศักดิ์ ศิริวันรังสรรค์

นางอุทัยวรรณ บุตรแพ

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ(Survey Research)โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไป กระบวนการผลิต ปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม การจัดการปัจจัยเสี่ยงของสถานประกอบการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภท การล้าง การอบ การรม การสะสมยางดิบ ข้อมูลสุขภาพและความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของพนักงานในสถานประกอบการ กิจการ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับสถานประกอบการรวมถึงการจัดการเหตุรำคาญและกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำการศึกษาประเภท การล้าง การอบ การรม การสะสมยางดิบในพื้นที่จังหวัด จันทบุรี ระยอง และขอนแก่น จำนวน 11 แห่ง แยกตามประเภทการผลิตเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การสะสมยาง จำนวน 5 แห่ง การผลิตยางแผ่นและยางแผ่นรมควัน จำนวน 3 แห่ง การผลิตน้ำยางข้นและยางสกิม จำนวน 2 แห่ง และการผลิตยางแท่ง จำนวน 1 แห่ง โดยใช้เครื่องมือทางสาธารณสุขประกอบการสำรวจสถานประกอบการกิจการการสัมผัสพนักงานในสถานประกอบการ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับสถานประกอบการในรัศมีไม่เกิน 3 กิโลเมตร การตรวจวัดด้านอนามัย สิ่งแวดล้อมและการสอบถามเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และเชิงพรรณนา (Description Analysis) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ของข้อมูล และหาค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า โดยส่วนใหญ่สถานประกอบการกิจการทั้ง 4 ประเภท มีใบอนุญาตประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขกระบวนการผลิต ปัจจัยเสี่ยงและการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน คือการสะสมยางพบว่ามีปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำเสีย และกลิ่นเหม็น ซึ่งจากการศึกษาสถานประกอบการส่วนใหญ่มีการจัดการน้ำเสียจากกระบวนการผลิตโดยการระบายลงสู่บ่อพักน้ำเสีย จากนั้นมีการบำบัดน้ำเสียด้วยการเติมจุลินทรีย์และบำบัดตามธรรมชาติ สถานประกอบการบางแห่งมีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้ง ด้านการจัดการปัญหากลิ่นเหม็นของสถานประกอบการมีการใช้จุลินทรีย์หรือน้ำยา EMฉีดบริเวณที่มีการสะสมยางและมีการคลุมผ้าใบเพื่อป้องกันกลิ่นและยังพบว่าสถานประกอบการทั้งหมดไม่มีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพอากาศการผลิตยางแผ่นและยางแผ่นรมควันพบว่ามีปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำเสีย ฝุ่นละออง เหมะควัน เสียง และกากของเสียซึ่งสถานประกอบการส่วนใหญ่มีการจัดการน้ำเสียจากกระบวนการผลิตด้วยระบบบำบัดแบบบ่อฝัง (เติมอากาศ) โดยน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดนั้นจะนำมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์ใหม่โดยไม่มีการระบายน้ำทิ้งออกจากสถานประกอบการ ไม่มีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้ง แต่ส่วนใหญ่มีตรวจวัดคุณภาพอากาศและตรวจวัดระดับเสียงภายในสถานประกอบการ มีการจัดการของเสียอันตรายโดยมีบริษัทภายนอกเข้ามารับดำเนินการกำจัดตามกฎหมายการผลิตน้ำยางข้นและยางสกิมพบว่ามีปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำเสีย กลิ่นเหม็น ไอระเหยสารเคมี เสียง และกากของเสียซึ่งสถานประกอบการส่วนใหญ่มีระบบบำบัดน้ำเสียและมีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งตามกฎหมาย มีการจัดการกากของเสีย โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดเก็บสถานประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีการจัดการมลพิษทางกลิ่น โดยการใช้เครื่องบำบัดกลิ่นการผลิตยางแท่งพบว่ามีปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำเสีย กลิ่นเหม็น เสียง และกากของเสีย ซึ่งสถานประกอบการมีการบำบัดน้ำเสียด้วยระบบ Activated Sludgeมีการจัดการกลิ่นโดยใช้ระบบ Wet scrubber

รวมทั้งมีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทั้งคุณภาพอากาศภายในสถานประกอบการและปล่อยระบายและตรวจวัดระดับเสียงตามกฎหมายและมีการจัดการของเสียอันตรายโดยมีบริษัทภายนอกเข้ามารับดำเนินการกำจัดตามกฎหมาย **ข้อมูลสุขภาพและความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของพนักงาน**พบว่ากิจการทั้ง 4 ประเภทส่วนใหญ่ได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน กิจการการสะสมยาง การผลิตน้ำยางข้น ยางสกิมและยางแท่ง ส่วนใหญ่มีและใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงานตลอดเวลาปฏิบัติงาน กิจการการผลิตยางแผ่น ยางแผ่นรมควัน น้ำยางข้น ยางสกิมและยางแท่ง ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัวไม่เคยได้รับอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานและไม่รู้สึกว่ามีความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการปฏิบัติงานกิจการการสะสมยางทุกคนไม่มีโรคประจำตัว ไม่เคยได้รับอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานและไม่รู้สึกว่ามีความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการปฏิบัติงาน กิจการการสะสมยาง ผลิตยางแผ่น และยางแผ่นรมควัน สุขภาพช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ไม่พบความผิดปกติ กิจการการผลิตน้ำยางข้น และยางสกิมสุขภาพช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่พบความผิดปกติของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก มีอาการปวดศีรษะ วิงเวียน กิจการการผลิตยางแท่ง สุขภาพช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาส่วนใหญ่มีอาการปวดศีรษะ วิงเวียน **ข้อมูลสุขภาพและการได้รับผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของประชาชน** ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีอาการเจ็บป่วยจากการปล่อยมลพิษของสถานประกอบการที่อยู่ใกล้เคียงแต่ส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากปัญหากลั่นเหม็นจากสารเคมีระบบบำบัดน้ำเสีย และกลิ่นจากกระบวนการผลิตมีบางส่วนที่ได้รับผลกระทบจากเสียงดังฝุ่นละออง น้ำใต้ดินเสื่อมโทรมการจราจรการดำเนินงาน **เหตุรำคาญและกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**ทุกแห่งมีการออกข้อบัญญัติ/ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสำรวจ การตรวจแนะนำในการยื่นขอรับใบอนุญาต การต่อใบอนุญาตเพื่อควบคุมการประกอบกิจการการประชาสัมพันธ์และการให้คำแนะนำมีการตรวจสอบปัญหาเหตุรำคาญตามที่ได้รับแจ้ง **ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทั้งจากสถานประกอบการ** กิจการการสะสมยางมีค่าคุณภาพน้ำทั้งไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดเกือบทุกพารามิเตอร์ที่ทำการตรวจวัด

ข้อเสนอแนะ กรมอนามัยควรจัดทำหลักเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เพื่อควบคุมการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภท การล้าง การอบ การรม การสะสมยางดิบ และจัดทำคู่มือวิชาการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบการ มีการพัฒนาหลักสูตรการประเมินความเสี่ยงอย่างง่าย (checklist) ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นเครื่องมือ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และควรพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการเหตุรำคาญและกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ